

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Hanke:
**'PIENTEN LASTEN VOIMAANNUTTAMINEN
TOIMIMAAN ILMASTONMUUTOKSESSA'**

2021-2-FI01-KA210-SCH-000051088

Ilmastokasvatus opas varhaiskavattajille

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiselle ei tarkoita sen hyväksymistä sinällään, vaan sisältö kuvastaa tekijöidensä näkemyksiä. Komissiota ei voida pitää vastuussa julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KIRJOITTAJAT

CHANTAL ROMI (Suomi)

GAYE AMUS (Learning in Nature, Suomi)

ULLA MYLLYNIEMI (Suomi)

AHMET ÖNCEL (OBA NGO, Turkki)

BENGÜ ERGIN BALTA (OBA NGO, Turkki)

RAIN PINGTING GUO (OBA NGO, Turkki)

ELODIE DA SILVA (N.E.W. Loops, Portugali)

HELENA COUTINHO (N.E.W. Loops, Portugali)

MARIA BEZERRA (N.E.W. Loops, Portugali)

MARIA KLEIN (N.E.W. Loops, Portugali)

RAFAELA SCHEIFFER (N.E.W. Loops, Portugali)

RENATA SIMAS (N.E.W. Loops, Portugali)

BILJANA ROVIŠČANEC (päiväkoti Ivanić Grad)

TANJA CVIJANOVIĆ (päiväkoti Ivanić Grad, Kroatia)

BURCU UĞUR (Uncalı Anaokulu, Turkki)

ÇIĞDEM İNANÇ (Uncalı Anaokulu, Turkki)

HATICE ARDAĞ (Uncalı Anaokulu, Turkki)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

SISÄLLYS

JOHDANTO

OSA 1: MIKÄ ON ILMASTONMUUTOS?

1.1 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

1.2 EU:n Green Deal -ohjelma

1.3 Pariisin ilmastopöytäkirja

1.4 Kumppanimaiden ympäristöohjelmat

1.5 Fridays for Future -ilmastoliike

OSA 2: MITÄ ILMASTOKASVATUS ON?

OSA 3: HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ EUROOPASTA

3.1 Luontopäiväkoti Suomessa

3.2 “Ivanić Grad” -päiväkoti Kroatianssa

3.3 “Clube do Bibe” -lastentarha ja päiväkotit Portugalissa

3.4 Permakulttuuria turkkilaisessa päiväkodissa

OSA 4: LEIKIT JA LUOVA DRAAMATOIMINTA

4.1 Toiminta: Tarinankerrontaa ilmastonmuutoksen vaikutuksista

4.2 Toiminta: Tunnepohdintaa

4.3 Toiminta: Hyväntahdon lahja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4.4 Toiminta: Mitä täällä kasvaa?

4.5 Toiminta: Perua, peura, peura!

4.6 Toiminta: Yhteiseksi hyväksi

4.7 Toiminta: Palovartija

4.8 Toiminta: Arvaa nimi/sana (pantomiimi)

4.9 Toiminta: Juna on matkalla (laululeikki)

4.10 Toiminta: Elämän verkko

4.11 Toiminta: Puolusta planeettaa! (laululeikki)

4.12 Toiminta: Omenaviljelijä

4.13 Toiminta: Valtameren puhdistus

4.14 Toiminta: Muuttolinnut

4.15 Toiminta: Kalahuuhkajan tarina

JOHTOPÄÄTÖKSET

KUMPPANIORGANISAATIOT

LÄHTEET

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

JOHDANTO

Pienten lasten voimaannuttaminen toimimaan ilmastonmuutoksessa -hanke edistää kansainvälistä vuoropuhelua ja ilmastoliike-verkoston muodostamista sekä pyrkii korjaamaan materiaali- ja koulutuspuutteita mahdollistaen varhaiskasvattajien ja lasten kokemuksellisen oppimisen myönteisellä tavalla.

Tämä työkalupakki esittelee ilmastokasvatuksen käsitteen, esittelee parhaita eurooppalaisia käytäntöjä ja tarjoaa 15 pelin ja aktiviteetin valikoiman lasten aktivointiin sisällä ja ulkona sekä johtopäätöksiä ja referenssejä. Se on osoitettu opettajille ja vanhemmille, jotka voivat käyttää sitä oppaana lisätäkseen lasten luontoyhteyttä, joka on välttämätöntä muuttuvaan ilmastoon sopeutumisessa.

Tämä työkalupakki on osa Euroopan komission Erasmus Plus -ohjelman tukemaa Pienten lasten voimaannuttaminen toimimaan ilmastonmuutoksessa-hanketta (2021-2-F101-KA210-SCH-000051088). Lisätietoja kumppaniorganisaatioista löytyy tämän työkalupakin viimeisessä osiossa.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OSA 1

MIKÄ ON ILMASTONMUUTOS?

Globaali ilmastonmuutos tarkoittaa koko maapallon kattavia keskimääräisiä pitkän aikavälin muutoksia, jotka johtuvat pääasiassa ihmisen toiminnasta ja johtavat merenpinnan nousuun, maapallon lämpötilojen nousuun, vuoristojäätiköiden kutistumiseen, sään ääri-ilmiöiden yleistymiseen sekä muutoksiin kukkien ja kasvien kukinta-ajoissa. Ilmastonmuutos vaikuttaa kuivuuden, rankkasateiden ja merenpinnan nousun myötä myös ihmisten elinoloihin (ruuan hinnan nousu, muuttoliikkeet jne.). Romin (2021) mukaan ilmastonmuutos vaikuttaa eri tavoin eri puolilla maailmaa. Jotkut paikat kärsivät kuivuudesta, toiset rankkasateista. Yhteisellä planeetallamme ilmastonmuutos on yhteinen ongelma. Ilmastonmuutoksen seurauksista vähemmän kärsivien maiden tulisi auttaa muita ja ottaa vastaan ilmastopakolaisia.

Ilmastonmuutos ei vaikuta pelkästään ihmisiin, vaan myös haavoittuvassa asemassa oleviin eläinlajeihin (merellä ja maalla), jotka eivät pysty vaihtamaan asuinpaikkaa tai sopeutumaan muuttuvaan ilmastoon. Valitettavasti nämä lajit kohtaavat uhkia elinympäristöjen ja ravinnonlähteiden menetyksen myötä sekä ilmastonmuutoksen aiheuttamien ketjureaktioiden vuoksi.

Tietoisuus ilmastonmuutoksen vaikutuksista on kasvanut, ja maat ympäri maailmaa tekevät ilmastonmuutosta koskevia sopimuksia ja ohjelmia. Kouluttajien näkökulmasta on arvokasta tietää, mitä nämä ovat.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1.1 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Vuonna 2015 maailman johtajat sopivat 17 globaalista tavoitteesta, jotka on saavutettava vuoteen 2030 mennessä. Kestävän kehityksen tavoitteet tähtäävät köyhyyden poistamiseen, ympäristön suojelemiseen, toimenpiteisiin ilmastokriisiä vastaan, vaurauden oikeudenmukaiseen jakautumiseen ja rauhaan.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ovat:

1.2 EU:n Green Deal -ohjelma

Euroopan komissio hyväksyi 14. heinäkuuta 2021 joukon lainsäädäntöehdotuksia, joissa esitetään, miten se aikoo saavuttaa ilmastoneutraaliuden EU:ssa vuoteen 2050 mennessä, mukaan lukien välitavoite vähintään 55 % kasvihuonekaasujen nettovähennyksestä vuoteen 2030 mennessä. Tätä silmällä pitäen kehitetään monia ympäristö- ja ilmastomuutosohjelmia ja toimenpiteitä. EU:n Green Deal -sopimuksen toimintasuunnitelman puitteissa pyritään luonnonvaroja käyttämään harkitusti ja minimoimaan ilmastokriisiä aiheuttavia päästöjä. Ympäristön saastumisen vähentämiseen tähtäävä politiikka on yksi tärkeimmistä toimista näiden

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämän sopimuksen myötä etusijalle asetetaan ilmastomuutosta ja ympäristöä koskevat hankkeet ja toimet EU:ssa. (EU, 2022)

1.3 Pariisin ilmastopimus

Pariisin ilmastopimus allekirjoitettiin COP21:ssä Pariisissa joulukuussa 2015 ja tuli voimaan 4.11.2016. Vaikka sopimuksen allekirjoittajia oli 197, sen ratifioi lopulta 191 maata. Pariisin ilmastopimuksessa luodaan maailmanlaajuiset puitteet ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi rajoittamalla ilmaston lämpeneminen selvästi alle 2°C ja pyrkimällä rajoittamaan se 1.5°C asteeseen. Sen tavoitteena on myös vahvistaa maiden kykyä käsitellä ilmastomuutoksen vaikutuksia ja tukea niitä tässä pyrkimyksissä. (YK, 2022)

1.4 Kumppanimaiden ympäristöohjelmat

Turkki:

Turkki liittyi Kioton pöytäkirjaan vuonna 2009 ja Pariisin ilmastopimukseen lokakuussa 2021. Näillä toimilla Turkki sitoutuu saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2053 mennessä. Tärkeä askel otettiin ilmastomuutosta koskevan politiikan ja toimien kehittämisessä, kun käsite "ilmastonmuutos" otettiin käyttöön maan ympäristö- ja kaupungistumisministeriössä vuonna 2021.

Kroatia:

Sopeutuminen ilmastomuutokseen -strategia on Kroatian hallituksen ensimmäinen strateginen asiakirja, joka sisältää arvion Kroatian ilmastomuutoksesta vuosien 2040 ja 2070 loppuun mennessä ja sen mahdollisista vaikutuksista sekä haavoittuvuusarvioita.

Portugali:

Portugalin hallitus on luvannut sulkea kaksi jäljellä olevaa hiilivoimalaansa kolmen vuoden sisällä (eli vuoteen 2025 mennessä).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Puheenjohtajavaltio Portugali pitää välttämättömänä varmistaa yhteinen sitoumus vähentää hiilidioksidipäästöjä vähintään 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä EU:n ilmastolain mukaisesti.

Suomi:

Hallitusohjelmassa nykyistä ilmastolakia (Ilmastolaki 609/20153) muutetaan hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä. Suomi on jo hyväksynyt lainsäädäntöä hiilen käytön lopettamiseksi energiantuotannossa vuoteen 2029 mennessä.

1.5 Fridays for Future -ilmastoliike

Mainitsemisen arvoinen on myös ilmastonmuutoslakko, jonka ruotsalainen koulutyttö Greta Thunberg käynnisti vuonna 2018. Tästä syntyi [Fridays For Future](#) -liike, joka inspiroi nuoria tuomaan äänensä kuuluviin ja huolensa esiin. Se kasvoi maailmanlaajuiseksi liikkeeksi, johon kuuluu lapsia, opettajia, kouluja ja vanhempia.

OSA 2

MITÄ ILMASTOKASVATUS ON?

Ilmastokasvatus on osa ympäristökasvatusta. Ympäristökasvatus keskittyy enemmän paikallisiin kysymyksiin, kun taas ilmastokasvatuksessa on globaalimpi lähestymistapa. *Open ilmasto-oppaan* (2018) mukaan ilmastokasvatuksen päätavoitteita ovat kestävä tulevaisuuden rakentaminen, inspiroida toimintaan ja vaikuttamistaitojen harjoittaminen sosiaalisella ja henkilökohtaisella tasolla. Ilmastonmuutoksen syvällisen ymmärtämisen lisäksi on välttämätöntä muuttaa omaa käyttäytymistään ja toimintaansa. Tässä yhteydessä käyttäytymisellä tarkoitetaan toimintaa, jota ihmiset tekevät ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ilmastokasvatus tarkoittaa ilmastonmuutoksen opettamista ja ilmastonmuutoksesta oppimista, mutta miten tämä voidaan toteuttaa varhaiskasvatuksessa? Käyttäytyminen voi muuttua aikuisten avulla, kun lapset mallintavat heitä. Lapset voivat oppia aikuisten teoista ja toiminnasta. Toinen keskeinen tapa on antaa lapsille mahdollisuus viettää enemmän aikaa luonnossa. Kasvattaja David Sobelin mukaan, jos haluamme lasten kukoistavan ja todella voimaantuvan, annetaan heidän rakastaa maapalloa ennen kuin pyydämme heitä pelastamaan sen. (2018) On keskeistä, mitä enemmän aikuisena opimme ilmastonmuutoksesta ja kestävästä elämäntavoista ja mitä enemmän vietämme itse aikaa luonnossa, sitä paremmin voimme tukea lapsia ja vastata heidän kysymyksiinsä. Ilmastokasvatus on paljon muutakin kuin faktojen kertomista tai ilmastonmuutoksesta puhumista, Chantal Romi (2018) toteaa. Hänen mukaansa ilmastokasvatusta voi opettaa nuorille lapsille mainitsematta sanaa "ilmastonmuutos". Hän korostaa tuen merkitystä kaikissa lapsille nousevien tunteiden käsittelyssä ja toteaa, että ei ole reilua jättää lapsia yksin huoliensa kanssa. Sen lisäksi, että pystymme vastaamaan heidän esittämiinsä kysymyksiin, Romi muistuttaa, että lapset saattavat myös olla huolissaan ilmastonmuutoksesta ja että aikuisen tehtävänä on ylläpitää toivoa ja positiivisuutta, että teoillamme on merkitystä.

OSA 3

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ EUROOPASTA

Erilaisilla ympäristötoimilla on merkitystä, ja Euroopassa on hyviä käytäntöjä niiden suhteen. Inspiraatioksi varhaiskasvatuksen saralla esittelemme neljä esimerkkiä kumppanimaista Suomesta, Kroatiasta, Portugalista ja Turkista.

3.1 Luontopäiväkoti Suomessa

Päiväkoti Mörrintupa on Helsingissä sijaitseva luontopäiväkoti, jossa on 29 lasta, viisi opettajaa, yksi apulainen (keittiö ja siivous) ja yksi koordinaattori. Luontopäiväkodin lapset käyvät metsässä neljänä päivänä viikossa ja viettävät

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

aikaa ulkona, vaikka pakkasta olisi $-15\text{ }^{\circ}\text{C}$. Erityistä tässä päiväkodissa on, että siellä annetaan lapsille paljon aikaa metsässä leikkimiseen, ei kiirehditä ja keskitytään myös tunteiden ilmaisemiseen ja erilaisten elämäntaitojen hankkimiseen. Leikkikentällä tai metsässä ei ole hienoja leluja, ja lapset leikkivät luonnonmateriaaleilla.

Ilmastonmuutos on sisällytetty osaksi päiväkodin päivittäisiä rutiineja. Lapset oppivat nauttimaan luonnosta ja samalla kunnioittamaan ja suojelemaan sitä. Ennen ympäröivään metsään menemistä, he laulavat laulun pyytääkseen siihen lupaa. Joka päivä tehdään paljon pieniä opettavia asioita, kuten kierrätetään ja kompostoidaan. On tärkeää, että lapsille opetetaan ongelmien sijaan ratkaisuja, jotka suojaavat lapsia aikuisen ahdistukselta.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.2 Päiväkoti “Ivanić Grad” Kroatiassa

Päiväkoti "Ivanić Grad" on ensimmäinen julkinen ekokoulu päiväkoti Kroatiassa (vuodesta 2006), ja se on toteuttanut monia ekologisia kokemuksia ja projekteja, mukaan lukien useita Erasmus+ -projekteja. Päiväkoti toimii kuudella paikkakunnalla, joissa on yhteensä 524 lasta 27 ryhmässä. Päiväkoti työllistää 54 lastentarhanopettajaa. Ammatillisen kehittämisen palveluun kuuluvat pedagogit, sosiaalipedagogit, puheterapeutit ja sairaanhoitajat. Henkilöstön kokonaismäärä on nämä mukaan lukien 84.

Kestävän kehityksen ohjelma on osa päiväkotikulttuuria. Olemalla mukana eurooppalaisten kumppaneiden kanssa *Pienten lasten voimaannuttaminen toimimaan ilmostonmuutoksessa* -hankkeessa päiväkodissa on otettu käyttöön arvokkaita toimia, kuten miten elää sopusoinnussa luonnon kanssa. Päiväkoti sijaitsee lähellä metsää, joten he vierailevat metsässä aiempaa useammin, katselevat ja tutkivat luontoa eri vuodenaikoina. Lehdillä, oksilla ja metsän hedelmillä leikkimisen lisäksi he huolehtivat myös polun puhdistamisesta ja hävittävät löytyneet jätteet asianmukaisesti. Päiväkodin pihalla pidetään puutarhaa, jota hoidetaan yhdessä lasten kanssa ja nautitaan sesongin hedelmistä niin paljon kuin mahdollista. Kahdesti vuodessa istutetaan puita, jonka avulla autetaan maapalloa "hengittämään". Päivittäin käydään ulkona

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

leikkimässä leikkivät hiekassa, mudassa tai luonnon tarjoamilla materiaaleilla. "Vähemmän on enemmän" on heidän uusi mottonsa. Päiväkodissa on sanonta, että kun lapset lähtevät kotiin likaisilla vaatteilla, se tarkoittaa, että päivä on ollut todella onnistunut.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.3 Päiväkoti “Clube do Bibe” Portugalissa

“Clube do Bibe” -päiväkoti sijaitsee Vilamouran kaupungissa, Portugalissa. Päiväkodissa on noin 130 lasta. Huolimatta siitä, että se sijaitsee urbaanilla asuinalueella, päiväkodissa on ulkoalue, jossa on biologinen pedagoginen puutarha, missä pienikokoisia eläimiä elää vapaana ja syö rajoituksetta. Lapset näkevät näin elävien olentojen välisiä eroja ja erilaisia tarpeita tarkkaillessaan niiden kehitystä ja kasvua ilman kiirettä. Puutarhassa kasvavat vihannekset, mausteyrtit tai hedelmät menevät suoraan maasta pöytään ja myös ateriat valmistetaan puutarhaa hoitavien lasten valmistamina. Vihannesten ja hedelmien kuoret palaavat takaisin maahan reilussa ja tasapainoisessa vaihdossa, ruokkien matoja ja muita pikkueläimiä.

Pienryhmät tekevät säännöllisesti kävelylenkkejä metsässä saadakseen entistä paremman yhteyden luontoon. Metsässä lapset voivat katsella, pohtia, juosta, hypätä ja ottaa vastaan, mitä luonto tarjoaa. Ainoa sääntö on luonnonympäristön säilyttäminen ja suojeleminen. Vain jo maassa olevia luonnonmateriaaleja kerätään talteen ja käytetään sisätiloihin vietynä edistämään erilaista oppimista aistinvaraisen tutkimisen tai pieniksi välineiksi muuttamisen kautta.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Planeetan kunnioittamiseen ja ihmisen toiminnan vaikutusten vähentämiseen pyritään erilaisten käytäntöjen avulla, kuten muovin ja muiden kertakäyttömateriaalien käytön vähentämisellä. Jätteet lajitellaan ja uudelleenkäytön, kierrätyksen, kulutuksen ja jätteen vähentämisen pedagogista tärkeyttä painotetaan.

Perheet ovat mukana toiminnassa ja kehitetyt käytännöt jaetaan muille kasvattajaryhmille ja koulutusalan ammattilaisille.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3.4 Permakulttuuri turkkilaisessa päiväkodissa

Bahçeşehir päiväkoti on julkinen päiväkoti Istanbulissa, Turkissa. Päiväkodissa toteutettiin vuosina 2019-2021 projekti, jonka teemoja, olivat ekologinen monimuotoisuus, luonnonmukainen puutarhanhoito, suoja ja muotoilu. Lapset tutustuivat päiväkodin puutarhassa asuviin eläinystäviin (madot, kilpikonnat, toukat, etanat, siilit, kissat, linnut jne.) ja seurasivat niitä niiden luonnollisessa elinympäristöissään. Monimuotoisuuden tukemiseksi rakennettiin hyönteishotelli ja observatorio maaperän elämän havainnointiin sekä elinympäristö matelijoille, kissoille ja linnuille. Lapsilla oli myös mahdollisuus tunnistaa koulun ympärillä olevien kasvien monimuotoisuus. Lapset oppivat luomaan pienen akvaponiikka-järjestelmän mullattomaan viljelyyn ja kuivaamaan kasveja erilaisilla kuivaustekniikoilla. He kokeilevat erilaisia idättämismenetelmiä,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

istuttavat hedelmäpuita päiväkodin puutarhaan ja kasvattavat vihanneksia ja hedelmiä korotetuissa vihanneksenkeissä. Lapset osallistuvat aktiivisesti tehtäviin, kuten maustespiraalin suunnitteluun koulun puutarhassa, jolla voidaan kasvattaa monia kasveja tilan säästämiseksi sekä puiden oksien pilkkomiseen ja katteen tekemiseen. Lapset jopa suunnittelivat linnunpönttöjä luonnonmateriaaleista ja luonnonaidalla suojatun vesiseinän lintujen juomapaikaksi. Lisäksi suunniteltiin luonnollisia aitoja käytetystä lasista, piirrettiin kuvia hylätylle puulle ja käytetyille laatoille, joita hyödynnettiin puutarhasuunnittelussa. Näin lapset pääsivät uusiokäyttämään eri materiaaleja. Eri tilaisuuksissa järjestettiin eri puolilla maailmaa suojiksi suunniteltujen rakennusten tunnistamista. Hankkeen jälkeen päiväkotijatkaa edelleen ekologisten käytäntöjen käyttöä ja suunnittelua.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OSA 4

LEIKIT JA LUOVA DRAAMATOIMINTA

Leikki on avainelementti varhaiskasvatuksessa ja tähän on sitä silmällä pitäen koottu opettajille ja vanhemmille viisitoista peliä ja toimintaa ilmastokasvatuksen tueksi.

Jos pelejä pelataan ulkona, pohjana ja oppaana kestävämmille käytännöille olisi hyvä olla *Jälkiä jättämättä* (Leave No Trace) -periaate samalla, kun ympäristöä suojellaan.

Ulkoillessa on tärkeää olla jättämättä jälkeensä jälkiä, jotta jokainen löytää alueen sellaisena kuin se oli tai vieläkin parempana. Leave No Trace -organisaatio perustuu seitsemään periaatteeseen, jotka tarjoavat kaikille ulkoilijoille helposti ymmärrettävän kehyksen vähimmäisvaikutuskäytännöille.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Vaikka Leave No Trace juontaa juurensa harvaan asutulta maaseutualueelta, periaatteet on mukautettu niin, että niitä voidaan soveltaa kaikkialla - syrjäisiltä erämailta, paikallisiin puistoihin ja jopa ihmisen omalle takapihalle. Ne pätevät myös lähes kaikkeen virkistystoimintaan. Jokainen periaate kattaa tietyn aiheen ja tarjoaa yksityiskohtaista tietoa vaikutusten minimoimiseksi. Yksityiskohdat periaatteista löytyvät osoitteesta: <https://lnt.org/why/7-principles/>

Leave No Trace for Every Kid on ohjelma, joka auttaa lapsia ymmärtämään, kuinka vastuullinen toiminta minimoi luonnon virkistyskäytön vaikutuksia ja suojelee luontoa. Näitä periaatteita voidaan soveltaa myös jokapäiväiseen elämään. (LNT,2022) Tässä ovat periaatteet, jotka voidaan helposti jakaa ja soveltaa lasten kanssa:

- Tiedä tai ota selvää ennen lähtöä
- Valitse oikea polku
- Roskat roskeisiin
- Jätä mitä löydät
- Ole varovainen tulen kanssa
- Kunnioita luonnoneläimiä
- Ole ystävällinen muille vierailijoille

Liikuttaessa ja toimittaessa luonnossa, päiväkodin leikkikentällä tai sen ympäristössä niin kasvattajat kuin lapset voivat ottaa huomioon nämä periaatteet.

Seitsemän periaatteen ohella ja riippuen nuorempien lasten iästä, toiminta voi olla pienryhmissä tehokkaampaa ja tuottaa iloisia elämyksiä. Jos sinulla on esimerkiksi 16 kolmivuotiaan ryhmä, olisi parempi tehdä aktiviteetti kahdeksan lapsen kanssa. Jos lasten ikä on kuusi vuotta, niin ryhmän koko voi olla 16.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4.1 Toiminta: Tarinankerrontaa ilmastonmuutoksen vaikutuksista

Kesto: 15-30 minuuttia riippuen lasten iästä ja määrästä.

Ikä/Ryhmäkoko: 3-6 vuotta / 5-16 lasta, 1-2 aikuista.

Tarvitutmateriaalit:

materiaaleja luonnosta, kuten keppejä, kiviä, lehtiä jne ja valkoinen kangas (1mx1m)

Ideaali sijainti: ulkona, päiväkodin piha-alueella tai läheisessä metsässä, tuulisella säällä myös sisätiloissa.

Riskienhallinta/huomioitavaa:

lapsia tulisi neuvoa, mitä he voivat kerätä luonnosta ja mitä heidän

pitäisi jättää koskematta luontoon.

Ohjeet: Leikin vetäjä pyytää lapsia ottamaan maasta yhden asian, se voi olla mitä tahansa. Sitten lapset muodostavat ympyrän. Leikin vetäjä tuo valkoisen liinan ja laittaa sen maahan. Hän tekee kankaaseen luonnonmateriaaleista ketun ja aloittaa tarinan kertomalla ilmastonmuutoksen vaikutuksesta, jonka jälkeen lapsia pyydetään jatkamaan tarinaa ja yrittämään ratkaista ongelma. Esimerkiksi: "Olipa kerran kettu, joka asui lähellä jokea, mutta se huomasi, että joka vuosi joessa oli yhä vähemmän vettä..." Sitten lapset laittavat vuorotellen ottamansa luonnonmateriaalin liinalle ja jatkavat tarinaa. Jokainen lapsi ympyrässä ottaa vuoron. Oikeita tai väärinä vastauksia ei ole. Tarinassa kaikki on mahdollista. Tässä pelissä ei yritetä opettaa faktoja ilmastonmuutoksesta, vaan keskitytään enemmän puhumaan sen vaikutuksista ja käyttämään mielikuvitusta ongelman ratkaisemiseksi. Tarinan loppu voi olla lapsille

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

haastavaa. Jos näin on, Leikin vetäjä voi lopettaa tarinan heidän puolestaan. Pelin jälkeen hän voi ottaa enemmän selvää vaikutuksista ja löytää tieteellisiä faktoja yhdessä vanhempien lasten kanssa.

Oppimistuloksia: Lapset oppivat, että ilmastonmuutoksesta puhuminen on hyväksyttyä. He harjoittelevat empatiaa toisten tunteita ja ongelmia kohtaan sekä ilmaisemaan omia tunteitaan ja kehittävät kuuntelutaitoja.

Variaatioita: Tarinan kohdetta tai materiaaleja voidaan vaihdella. Tarinan ratkaisuksi voidaan pohtia erilaisia loppuja, jotka voivat olla surullisia tai onnellisia. Tarinasta voi tehdä myös sarjakuva.

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Chantal Romi, Suomi

4.2 Toiminta: Tunnepohdinta

Kesto: noin 10 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 3-6+, max 16

Tarvittavat materiaalit: 3-6 erilaista tunnekorttia (esimerkiksi iloinen, vihainen, surullinen, väsynyt, yllättynyt, hämmentynyt jne.). Voit käyttää useita eri tunnekortteja. Näitä voi ladata täältä:

https://www.tukiliitto.fi/uploads/2018/08/mahti_tunnekortit.pdf

Ideaali sijainti: missä tahansa, jossa ryhmä voi kokoontua.

Riskienhallinta/huomioitavaa: Ole tietoinen, jos ryhmässä on lapsia, joilla on voimakkaita tunteita (esimerkiksi, jos joku on hyvin surullinen tai aggressiivinen) tai ujoja ilmaisemaan ajatuksiaan.

Ohjeet: Tarinan (esimerkiksi edellä mainitun kettutarinan) tai ristiriidan jälkeen nosta yksi tunnekortista ja kysy lapsilta näyttämään sen mukainen ilme. Kysy sitten, millaisesta tunteesta kortti kertoo? Tunteen nimeämisen jälkeen kysy,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

oliko tarinassa sen mukaista tunnetta tai tunsivatko he sen mukaista tunnetta ristiriitatilanteessa. Voit myös puhua lasten kanssa tästä.

Sitten voit ottaa toisen, kolmannen jne tunnekortin ja tehdä saman uudestaan, kunnes mielestäsi tarina/ristiriitatilanne on valmis tai ratkaistu. Voi käyttää tunnekortteja tarinaan/ristiriitatilanteeseen samaistumiseen.

Oppimistulokset: Lapset oppivat havainnoimaan, nimeämään ja keskustelemaan tunteistaan (liittyen ilmastonmuutokseen/ ilmastotoimenpiteisiin jne.)

Variaatioita: Tunnekortteja voidaan käyttää monin eri tavoin. Niiden käyttöön on paljon ehdotuksia. Yksi vaihtoehto on näyttää kortin mainitsema ilme ennen, kun lapsille näyttämistä (tämä voidaan tehdä myös erityishuomiota vaativien lasten kanssa). Voi myös antaa lapsen valita tunnekortin.

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Ulla Myllyniemi, Suomi

4.3 Toiminta: Hyväntahdon lahja

Kesto: 10 minuuttia tai kauemmin.

Ikä/ryhmäkoko: 3-6+ vuotta, koko ryhmä

Tarvittavat materiaalit: Kuvia lahjalaatikoista kaikille leikkiin osallistujille + 1 esittelykortti opettajalla lapsille näytettäväksi piirrettynä kierrätetylle paperille. Pyykkipoikia, jos leikitään ulkona. Kori tai pieni kangaskassi.

Ideaali sijainti: puisto, metsä tai puutarha, jossa voi kävellä tai juosta. Sisätiloissa leikittynä avoin tila, jossa riittävästi tilaa.

Riskinhallinta/huomioitavaa: Tarkista leikkitila etukäteen terävistä esineistä, kuten lasista/roskista jne. mielummin ennen lasten tuloa

Ohjeet: Piirrä ennen lasten tuloa kämmenen kokoiselle paperille kuva lahjasta jokaiselle lapselle. Piilota kuvat lähialueelle lasten löydettäväksi. Esittele heille esimerkki kuvasta, jotta he tietävät, mitä etsiä ja kerro, että jokaiselle lapselle on

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

yksi lahjakuva piilossa. Voit esimerkiksi sanoa: *“On niin mukava leikkiä kanssanne. Toivottavasti voimme leikkiä yhdessä!”* Kehota lapsia etsimään lahjat ja tuomaan ne takaisin. Tämän jälkeen lapset laittavat lahjat yhteiseen lahjakassiin. Kun jokainen lapsi on löytänyt lahja ja pistänyt sen kassiin, opettaja kertoo lapsille, ettei kaikkien lahjojen tarvitse olla materiaalisia (esimerkiksi hymy on myös lahja). Sen sijaan, että antaisi lahjaksi pyörän, ystävän voi antaa lainata omaasi. Sitten leikin vetäjä kertoo, että voimme kaikki antaa tällaisia hyvätahdon lahjoja toisillemme. Jokainen lapsi voi tämän jälkeen valita yhden lahjan lahjakassista ja antaa mielikuvituslahjan ryhmälle.

Kun kaikki lahjat on annettu, voidaan keskustella, miltä tuntuu kuulla kauniita sanoja ja toivotuksia ja tehdä mukavia asioita ilman materiaalisia lahjoja. Leikin jälkeen lahjakassi voi olla luokahuoneessa ja sitä voidaan käyttää aina, kun joku haluaa antaa jollekin hyvätahdon lahjan.

Oppimistulos: Tämä leikki opettaa lapsille, että kulutukselle on vaihtoehtoja. Aineettomat lahjat ovat myös hyviä ja voivat ilahduttaa vastaanottajaansa. Aina ei tarvitse antaa lahjaksi tavaroita.

Variaatiot: Ryhmän koosta ja ikätasosta riippuen lapset voidaan jakaa pareihin/ryhmiin aikuisten kanssa tai työskennellä yhdessä isossa ryhmässä. Jokainen lapsi voi valita yhden lapsen yhden lahjan lahjakassista ja antaa sen parilleen/seuraavalle lapselle tai koko ryhmälle.

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Ulla Myllyniemi, Suomi.

4.4 Toiminta: Mitä täällä kasvaa?

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kesto: 15-30 minuuttia (riippuen lasten iästä.)

Ikä/ryhmäko: 4-7 vuotta / 5-14 lasta ja kaksi aikuista.

Tarvittavat materiaalit: valkoinen puuvillakangas (koko 50cmx50cm), ensiapupakkaus, pieni reppu, pieni kangaspussi (noin.8x8cm).

Ideaali leikkipaikka: Ulkotiloissa puiden läheisyydessä, kuten päiväkodin/koulun piha, arboretum tai lähimetsä.

Riskinhallinta/huomioitavaa: Ennakovalmistelut: on hyvä tutustua luontoympäristön eläimistöön ja kasvistoon ennakkoon. Keväisin ja kesäisin, puiden kantaessa hedelmää on hyvä tunnistaa etukäteen myrkylliset kasvit ja hyönteiset, jotka voivat aiheuttaa allergioita.

Ensiapukoulutuksen saanut henkilö ja ensiapupakkaus ovat tärkeitä, kun toimitaan ulkona.

Tarkista lasten tiedoista heidän allergiansa.

Jos menette puistoon, selvitä etukäteen, jos siellä ollaan ruiskuttamassa torjunta-aineista puihin. Olisi hyödyllistä tehdä yhteistyötä heidän kanssaan ruiskutusten vähentämiseksi/lopettamiseksi. Jos torjunta-aineita käytetään, hedelmien syömistä tulisi välttää.

Sovi lasten kanssa, että he aina näyttävät, mitä hedelmiä he ovat poimineet ennen syömistä.

Lapsille pitäisi kertoa, mitä he voivat kerätä luonnosta ja mitä heidän pitää jättää luontoon (esimerkiksi endeemiset kasvit).

Ohjeet: Leikin vetäjä ja lapset menevät luontoon/puutarhaan ja muodostavat ympyrän. Vetäjällä on kangaskassissa hedelmiä eri puista. Lapset jaetaan 3-4 hengen ryhmiin ryhmäkoosta riippuen. Yksi lapsi kustakin ryhmästä poimii kassista hedelmän. Kerro lapsille etsimään oikea hedelmäpuu hedelmälle ja tulemaan tämän jälkeen takaisin ympyrään. Kun he ovat löytäneet oikean puun,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

pyydä heitä tuomaan hedelmä ja lehti valitsemastaan puusta takaisin ympyrään ja asettamaan ne kankaalle. Voit kysyä ryhmältä, tietävätkö he puun nimen. Selvitä, mitä he tietävät ja jos he eivät tiedä puuta, voitte mennä yhdessä katsomaan oikeaa puuta. Jos olette varmoja, ettei torjunta-aineita ole käytetty, eikä lapsilla ole allergioita, voitte maistaa hedelmiä.

Oppimistulokset: Tulla tutuksi luonnonympäristön kanssa ja mitä siellä kasvaa.

Variaatiot: Jos hedelmä ei ole vielä kypsä eikä maassa ole hedelmiä, siementen ja hedelmien sijaan kassiin voidaan laittaa lehtiä. Lapsia voidaan ohjeistaa yhdistämään lehdet oikeaan puuhun ja laittamaan tämän kankaalle. Lopuksi jokainen voi tarkastella lehtiä ja jakaa, mihin puuhun ne heidän mielestään kuuluvat.

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Gaye Amus, Suomi

4.5 Toiminta: Peura, peura, peura!

Kesto: 15-30 minuuttia.

Ikä/ryhmäkoko: 6+vuotta, 10 tai enemmän.

Tarvittavat materiaalit: Köysi tai jotain muuta merkitsemään raja/linja lapsille. Kuvitetut kortit nuoremmilla lapsille tarvittaessa.

Ideaali leikkipaikka: puisto, metsä, ranta tai puutarha, jossa voi kävellä ja juosta.

Riskinhallinta/huomioitavaa: Leikin aikana lapset voivat tarttua tai työntää toisiaan, joten on parempi esitellä hellempi käsikynkkä ennen pelin alkua. Kuvitetut kortit auttavat osallistujia muistamaan käsisignaalit.

Ohjeet: Aseta kaksi köyttä maahan 3-5 metrin etäisyydelle toisistaan. Kokoontukaa ympyrään ja jakakaa ryhmä neljään ryhmään (peurat, ruoka, vesi ja suoja) lasten lukumäärän mukaan. Pyydä ryhmää valitsemaan käsimerkki, jota he haluavat käyttää ruoan, veden ja suojan kuvaamiseen. Peurojen ryhmä

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

on toisella puolella köyttä ja sen tarpeet (muut 3 ryhmää: ruoka, vesi ja suoja) köyden toisella puolella.

Seuraavaksi kaikki ryhmät, "peurat" ja "tarpeet", menevät omalle puolelleen, mutta seisovat selkä toisiaan vasten. Jokainen peura valitsee haluamansa tarpeen asettamalla käsimerkin rintaansa. Aloitusmerkillä (esim. laskemalla kolmeen) molemmat ryhmät kääntyvät toisiaan kohti osoittaen käsimerkkinsä selvästi. Peurojen täytyy sitten kävellä reippaasti kohti tarpeita, jotka osoittavat saman signaalin. Jokaisella tarpeella voi olla vain yksi peura. Kun peurat ovat löytäneet tarpeensa, he tuovat sen takaisin omalle puolelleen. Näistä tarpeista on nyt tullut peuroja (koska peurat ovat onnistuneesti löytäneet tarpeensa, joka antaa heille kyvyn elää ja perustaa perheitä).

Jos peura ei löydä sitä tarvettaan, voit näyttää lapselle, kuinka kaadut selällesi maahan pyörtymistä teeskennellen, koska he ovat väsyneitä, janoisia tai nälkäisiä. Osallistavamman pelistä saa, jos lapsi haluaa jatkaa pelissä olemista, hän voi kävellä hitaammin ja näytellä väsynyttä, nälkäistä tai kylmissään olevaa.

Oppimistulokset: Lapset oppivat, mitä perusasioita eläimet tarvitsevat selviytyäkseen eli ruokaa, suojaa ja vettä. He oppivat, että jos peurat eivät löydä tarvitsemaansa, selviytymismahdollisuudet ovat pienemmät. Voidaan myös keskustella, mitä tapahtuu, jos peuroja on enemmän kuin resursseja (vesi, suoja, ruoka) ja myös siitä, millaisessa elinympäristössä peura asuu, millaista ruokaa se syö ja millä toimilla me ihmiset voisimme edistää peurakannan selviytymistä.

Variaatiot: Voit vaihtaa eläinlajia, tarpeita ja pelin nimeä paikallisen ekosysteemin mukaan. Ruuan, suojan ja veden sijasta voit tehdä sen ravintoketjun osien tapaan, kuten mehiläiset, kukat, auringonvalo, vesi jne.

Lähde: Muokattu Joseph Cornellin kehittämästä leikistä (Cornell, 2015).

Video leikistä: https://youtu.be/G_79b-8y8vY

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Rain Guo, Turkki.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4.6 Toiminta: Yhteiseksi hyväksi

Kesto: 15 - 30 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 6 vuodesta ylöspäin/ 10-16 lasta

Tarvittavat materiaalit: Kymmenen samanlaista "rahaketta" jokaiselle osallistujalle. Ne voivat olla kiviä tai tikkuja tms. Paperi tai kangas, jota käytetään "altaana" "rahakkeiden" sijoittamiseen. Paperin/liinan koko riippuu ryhmän koosta, kunhan se on riittävän iso, että kaikki "rahakkeet" mahtuvat sille. Palkinto, joka voidaan jakaa kaikkien kesken, kuten kulhollinen omenoita.

Ideaali leikkipaikka: Mikä tahansa paikka, jossa jokainen voi istua tai seistä ympärissä ja jonka keskellä on tilaa "altaalle".

Riskienhallinta/huomioitavaa: Varmista rajat, jos kyseessä on suuri ulkoalue. Varaa lapsille riittävästi aikaa poimia rahakkeet ja näytä heille, mitä valita rahakkeiksi. Varmista, että ympäristössä on tarpeeksi materiaaleja tätä varten. Jos lapset poimivat käpyjä, hedelmiä tai esineitä maasta, voit muistuttaa heitä laittamaan ne pelin jälkeen sinne, mistä ne on otettu.

Ohjeet: Muodostakaa ympyrä. Aseta rahakkeista noin neljännes ryhmän keskelle tasaiselle alustalle, paperille tai kankaalle (altaalle). Älä selitä rahakkeiden merkitystä ennen pelin pelaamista! Lue säännöt osallistujille niin monta kertaa, kunnes kaikki ovat ymmärtäneet pelin! Voit myös antaa yhden lapsista selittää säännöt. Säännöt:

- Tämän leikin nimi on "Yhteiseksi hyväksi".
- Rahakkeet kuuluvat teille kaikille.
- Hyräilen laulua/soitan musiikkia, musiikin soidessa jokainen voi ottaa rahakkeita ulos keskellä olevasta altaasta.
- Kun musiikki loppuu, tuplaan altaassa jäljellä olevien rahakkeiden määrän ja peli jatkuu jälleen.
- Altaassa ei tule koskaan olemaan enemmän rahakkeita kuin pelin alussa, tämä määrä on rahakkeiden maksimimäärä.
- Et saa kommunikoida millään tavalla kenenkään kanssa pelin aikana, jos teet niin, menetät rahakkeesi.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Pelaajat todennäköisesti tyhjentävät altaan pelin alussa. Kun allas on tyhjä, julista peli päättyneeksi, koska et voi tuplata olemattomia rahakkeita.

Voit lopettaa pelin sillä hetkellä, kun allas on tyhjä, ja kysyä, kuinka monta pelimerkkiä kullakin lapsella on. Keskustelkaa, miltä heistä tuntuu, kun heillä on enemmän, kun muilla on vähemmän ja päinvastoin tai miksi jotkut ottivat vain yhden rahakkeen.

Voit kysyä myös, mitä merkit edustavat?

Voit myös käyttää rahakkeita symboloimaan luonnonvaroja, kuten puita, vettä, ruokaa jne. Vanhemmille lapsille voit selittää, kuinka tällaisia uusiutuvia luonnonvaroja voidaan ylläpitää, jos niitä hoidetaan oikein ja annetaan aikaa täydentyä.

Oppimistulokset: Pelin aikana, jossa he laskevat ottamiaan tai jättämiään rahakkeita, lapset oppivat ja pohdiskelevat toimintaansa tunteita käsittelevän keskustelun kautta. Jos lisäksi keskustellaan resursseista, lapset voivat oppia, mitä uusiutuva luonnonvara tarkoittaa ja pohtia omia päivittäisiä toimintatapojaan ja pitäisikö näitä muuttaa.

Variaatiot: Nuorimmille lapsille leikki voidaan toteuttaa myös ilman sääntöjä. Tällöin kankaalle asetetaan rahakkeiksi kiviä tai tikkuja ja kerrotaan lapsille, että niitä voi ottaa. Lasten kanssa voidaan keskustella, miltä heistä tuntuu, kun heillä on enemmän, vähemmän tai ei ollenkaan rahakkeita ja miltä heistä tuntuu nähdä toisia, joilla on enemmän/vähemmän niitä kuin heillä. Myös syventäviä kysymyksiä voidaan esittää, jos tilanne on otollinen.

Lähde: Muokannut Ruby R. Cristobal, Ph.D. (Filippiinit). Yhteiseksi hyväksi -leikin kehittivät Kurt ja Ursula Frischknecht ja Karen Zimbelman teoksessa Thinking Globally and Acting Locally: Environmental Education Teaching Activities/Lori D. Mann ja William B. Stapp ERIC/SMEAC ©1982
<https://populationeducation.org/wp-content/uploads/2017/10/for-the-common-good-1.pdf>

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Rain Guo, Turkki.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4.7 Toiminta: Palovartija

Kesto: 15-30 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 5 vuodesta eteenpäin/ 10-16 lasta.

Tarvittavat materiaalit: silmälaput, asu keskellä olevalle eläimelle ja paljon keppejä.

Ihanteellinen leikkipaikka: puisto, metsä, ranta tai puutarha, jossa on mahdollista kuulla askeleita tai sopiva sisätila.

Riskienhallinta/huomioitavaa: Näytä lapsille, kuinka pitkiä keppien tulee olla. Ne voivat olla esimerkiksi käsivarren pituisia ja kahden päällekkäisen sormen paksuisia. Jos leikitte ulkona, muistuta alueen rajoista, mistä lapset voivat etsiä keppejä. On parasta valita lapsi, joka haluaa olla silmät sidottuna, koska jotkut lapset eivät pidä pimeästä.

Ohjeet: Opettaja laittaa kepit maahan jättäen keskialueelle riittävä tila, johon lapsi mahtuu istumaan. Tämä voidaan tehdä etukäteen ennen, kun lapset tulevat paikalle. Kun opettaja tulee ryhmän kanssa paikalle ja lapset ottavat paikkansa,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

hän voi alkaa kertoa tarinaa. Hän kuiskaa, että metsässä nukkuu eläin. "Mikä eläin tämä voisi olla? Meidän on oltava aivan hiljaa, jotta se ei herää." Lapset valitsevat haluamansa eläimen ja sanovat, että meidän täytyy kerätä keppejä suojan/tulen rakentamiseksi eläintä herättämättä. Muodostakaa ympyrä, yhden osallistujan silmät sidotaan ja ohjataan ympyrän keskelle istumaan.

Pelin tavoitteena on, että osallistujat hiipivät huomaamatta ottamaan yhden tai kaksi keppiä kerrallaan. Jos silmät sidottuna ollut osallistuja kuulee ääntä, hänen on osoitettava äänen suuntaan. Jos suunta on oikea, kiinni jäänyt menettää kepin.

Kun kaikki kepit on kerätty, kysytään, miltä tuntui olla eläimenä tai kävellä hiljaa keppiä hakemaan. Seuraavaksi kepit lasketaan ja jos vielä on aikaa, tehkää kerätyistä kepeistä taloja eläimille/haltijoille/keijuille (riippuen, mikä sopii kohdemaan kulttuuriin) tai käyttäkää niitä nuotion sytykkeinä.

Oppimistulokset: Lapset oppivat hiipimään varpaillaan ja olemaan mahdollisimman hiljaa eläintä herättämättä. Näin he oppivat olemaan tietoisia siitä, että luonnossa on muitakin olentoja, ja ymmärtämään niitä.

Variaatiot: Keppien sijaan voidaan käyttää myös muita esineitä

Lähde: Mukautettu versio

<https://www.ultimatecampresource.com/camp-games/nature-games/fire-tender>

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Rain Guo, Turkki.

4.8 Toiminta: Arvaa nimi/sana (pantomiimi)

Kesto: Vähintään 20 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 6+/ 15-20 lasta.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tarvittavat materiaalit: Kortit sanojen kirjoittamiseen tai kuvituksia varten, jos lapset eivät vielä osaa lukea. Jos he osaavat lukea itse, kirjoita sana ja varmista, että sen merkitys on selvä.

Ideaali leikkipaikka: Ulkotilat (puutarha, metsä, niitty) tai sopiva sisätila.

Riskienhallinta/huomioitavaa: Varmista, että peli ei laukaise lapsessa pelkotiloja tai ahdistusta, jos hän on aiemmin kokenut luonnonkatastrofin. Ota etukäteen selvää lapsen taustasta.

Ohjeet: Valitsemme sanat ja luomme kuvitettuja kortteja, joita käytämme pelin aikana ja jotka kuvaavat ilmastotapahtumia (esim. kuivuus, tulva, tornado). Kutsumme vapaaehtoisen muiden eteen, hänen annetaan ottaa kortti ja pyytää kuvaamaan kortilla olevaa sanaa ilman ääntä. Lapsi kuvaa pantomiimin avulla ilmastotapahtumaa, muiden on arvattava, mikä se on. Puhuminen ei ole sallittua, vain liikkeit. Lapsi, joka sanoo ilmastotapahtuman oikein, poimii uuden kortin jatkaakseen peliä.

Oppimistulokset: Ilmastotapahtumien tuntemus, kehon kieli, kuvien tulkinta tai aiemmin hankittu sanasto.

Variaatiot: Tapahtumia kuvaava sana voidaan kuiskata lapselle kirjoitettujen sanojen tai kuvien sijaan.

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Lidia Zdunkiewicz, Puola.

4.9 Toiminta: Juna on matkalla (laululeikki)

Kesto: 15-30 minuuttia

Ikä/ryhmäkokoo: 2-7 vuotiaat

Tarvittavat materiaalit: materiaaleja ei tarvita

Ideaali leikkipaikka: Ulkona tai riittävän tilava sisätila

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ohjeet: Laulun sanat ovat: *"Tule mukaan, tule mukaan, juna on matkalla. Tule mukaan, tule mukaan, katso ihmisten vilkutusta. Tule mukaan, tule mukaan, juna on matkalla. Pshh, se pysähtyy, pshh se pysähtyy. (lapsen nimi) tulee mukaan hurraa!"*

Tässä pelissä opettaja aloittaa veturina ja kaikki lapset ovat ympyrässä joko istuen tai seisten laulaen laulua yhdessä opettajan kanssa. Kun juna pysähtyy kappaleen lopussa, se ottaa kyytiin yhden lapsen. Junaan tulee joka kierroksella lisää vaunuja. Pysähdyttäessä lapsen eteen, opettaja voi kysyä, mistä maasta lapsi tulee ja mitä eläimiä tai millainen ympäristö ja ilmasto hänen kotimaassaan on. Peliä jatketaan, kunnes jokainen lapsi on noussut junaan ja lopuksi koko luokka tekee laulaen vielä yhden kierroksen.

Oppimistulokset: Tämän leikin yhteydessä, meidän tulisi keskustella, kuinka junalla matkustaminen on lentämistä ilmastoystävällisempää. He tietävät junalla matkustamisen vaihtoehtona lentokoneella matkustamiselle.

Variaatiot: Voimmeko pyytää lapsia kuvittelemaan, että matkustamme...? He voivat ehdottaa ympäristöystävällisiä ratkaisuja.

Lähde: Inspiraatio tähän peliin tuli suomalaisesta kappaleesta "Juna raiteillaan". Melodia ja sanat käännettiin englanniksi. Voit valita toisen lastenlaulusävelmän omasta maastasi ja käyttää sen kanssa yllä olevia sanoja.

Leikin kehittäjät ja kotimaa: Gaye Amus, Ulla Myllyniemi and Chantal Romi, Suomi.

4.10 Toiminta: Elämän verkko

Kesto: 15 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 5+, 8-10 lasta

Tarvittavat materiaalit: Luontokortteja narussa, joka voidaan ripustaa jokaisen lapsen kaulaan, villalankaa.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Phylo-korttipakan voi tulostaa täältä: <https://phylogame.org/uhill2020/>

Etukäteen valmistelussa toiminnassa voidaan luoda luontokortteja luoda yhdessä lasten kanssa.

Ideaali leikkipaikka: Ulkona

Riskienhallinta/huomioitavaa: Ota lasten ikä huomioon valitessasi korttien määrää ja ryhmäkokoja. Jos ryhmä on liian suuri, toiminta kestää liian kauan, mikä tekee siitä ikäryhmälle soveltumattoman, kun lapset joutuvat odottaa liian kauan vuoroaan. Jos ryhmä on liian suuri, harkitse ryhmän jakamista kahteen ja esimerkiksi leikin kokeilemista 8-10 lapsen kanssa yhtenä päivänä ja toisen ryhmän kanssa toisena päivänä. Jos leikitte metsässä, muista kerätä kortit lapsilta leikin jälkeen, jotta heillä ei ole kortteja kaulassaan vapaan leikin aikana varsinkin, jos he juoksevat tai kiipeilevät puissa.

Ohjeet: Leikin vetäjä muodostaa lasten kanssa ympyrän. Peli alkaa siten, että vetäjä jakaa luontokortit (yksi elävä olento tai luonnonelementti), jokaiselle lapselle annetaan yksi roikkumaan kaulaan. Kortti kertoo heidän roolinsa pelissä, jos lapsi saa esimerkiksi roolikseen mehiläisen, hän saattaa sanoa, että se tekee hunajaa. Lapsi valitsee sitten toisen roolin Elämän verkossa ja sanoo muutaman sanan siitä, kuinka nämä kaksi elävää olentoa/luonnon elementtiä liittyvät toisiinsa. Toisella lapsella voi olla esimerkiksi kuva kukasta ja hän sanoo "mehiläinen tarvitsee kukkaa hunajan tekemiseen". Leikin vetäjä (joka on myös osa peliä) aloittaa heittämällä villalankaa ja puhumalla asioiden yhteydestä toisiinsa ja auttamalla lapsia tarvittaessa heittämään lankakerän toiselle lapselle. Peli voi päättyä, kun kaikki osallistujat ovat osa elämänverkkoa, mutta se voi myös jatkua, jos lapset ovat kiinnostuneita jatkamaan.

Leikin viimeisessä osassa painotetaan yhteyksien havaitsemista luonnossa, selvitetään, keillä roolihenkilöillä ovat eniten yhteyksiä, ja pyydetään heitä pudottamaan langat. Tällä on vaikutusta verkkoon, ja heidän ymmärrystään tulisi tarkastelemalla esittämällä heille kysymyksiä:

Mitä tapahtuu, kun esimerkiksi "liskoa" ei enää ole?

Kuka on onneton, kun ei ole "aurinkoa"?

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mitä sinun mielestäsi pitäisi tehdä tämän eläimen/kasvin suojelemiseksi?

Ja peli voi päättyä Elämän verkon arvostukseen lyhyen laulun muodossa: "me kaikki olemme yhteydessä, olemme kaikki sukua, olemme kaikki yhtä!"

Oppimistulokset: Lapset tunnistavat keskinäisiä yhteyksiä ja ekologiaa. Leikki lisää tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta ja kuinka jokainen luonnon elementti on tärkeä. Se voi antaa yhteydentunteen luonnon kanssa.

Variaatiot: Lapset (3-5) valitsevat yksinkertaisia kortteja ja yhteyksiä, koska heillä ei ehkä ole taitoja vielä selittää yhteyksiä, joten he voivat sanoa: "Oravat" tarvitsevat "vettä"! Vanhemmat lapset (6-10) voivat leikkiä sanomalla: "Olen "ruusupuun" ja olen yhteydessä "maaperään" saamalla sieltä kaiken, mitä tarvitsen kasvaakseni!"

Lähde: Mukautettu leikistä:

<https://www.scouts.org.uk/activities/web-of-life/>

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Rafaela Scheiffer, Portugali

4.11 Toiminta: Puolusta planeettaa! (laululeikki)

Kesto: 5-15 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 4-10 vuotta, 6-16 lasta

Ideaali leikkipaikka: Luokkatila, ulkona

Riskienhallinta/huomioitavaa: Jos lapset eivät ikänsä tai kognitiivisen kehityksensä vuoksi vielä tunne sanaa planeetta tai maa, tätä voidaan mukauttaa "missä he asuvat".

Ohjeet: Leikin vetäjä pyytää lapsia muodostamaan ympyrän ja menemään kyykkyyn. Hän sanoo lauseita, jotka liittyvät ihmisten toimintaan. Jos lapsen

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

mielestä tämä on planeettaa suojelevaa toimintaa, hän nousee seisomaan, mutta jos toiminta kuulostaa vaaralta tai sellaiselta, ettei asiaa ole hyvä tehdä, hän kyykistyy.

Esimerkkejä kysymyksistä:

- Sulje hana hampaiden harjauksen ajaksi (nouse ylös)
- Heitä materiaaleja jokeen (kyykky)
- Heitä metallia siniseen roskakoriin (kyykky)
- Pyöräile tai kävele kouluun (nouse ylös)
- Syö kaikki ruoka, jonka laitat lautaselle (nouse ylös)
- Kompostoi loput ruoasta (nouse ylös)
- Jätä valot päälle, kun poistut huoneesta (kyykky)
- Käytä uudelleenkäytettäviä pusseja ostoksilla (nouse ylös)
- Osta uusia muovileluja joka kuukausi (kyykky)

Taso 2:

- Käytä biohajoavaa saippuaa ja shampoota (nouse ylös)
- Käytä kylpyvettä kasvien kastelemiseen (nouse ylös)
- Aja autoa vain yhden henkilön kanssa (kyykky)
- Vie ideasi paikallisille poliitikoille (nouse ylös)
- Leikkaa ruohoa öljykäyttöisellä koneella (kyykky)
- Osta muovipussi joka kerta, kun menet kauppaan (kyykky)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Oppimistulokset: Tietoisuus siitä, miten meidän pitäisi toimia. Erilaisten toimien ja niiden seurausten selvittäminen. Oppimista liikunnan avulla.

Variaatiot: 3-5-vuotiaat lapset voivat vastata kasvattajan kertomaan, vanhempia lapsia (6-10 vuotta) voidaan pyytää ehdottamaan omia lauseita, kun opettaja on lukenut esimerkkinä muutaman.

Lähde: Mukaeltu leikistä:

<https://www.teachstarter.com/gb/teaching-resource/sit-down-if-getting-to-know-you-elimination-game-gb/>

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Rafaela Scheiffer, Helena Coutinho, Portugali and Tanja Cvijanovic Krnjaic, Kroatia

4.12 Toiminta: Omenaviljelijä

Kesto: 20-30 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 4-6 vuotta

Tarvittavat materiaalit: Riittävän iso pöytäliina, joka peittää seisovan lapsen.

Ideaali leikkipaikka: puutarha, luokkahuone

Riskienhallinta/huomioitavaa: Rohkaise reippaaseen kävelyyn juoksemisen sijaan.

Ohjeet: Leikin vetäjä kertoo tarinan omenatarhassa työskentelevästä viljelijästä ja kertoo lapsille, että viljelijä on kutsunut heidät poimimaan omenoita hedelmätarhassaan. Erityistä tällä tilalla on se, että omenoilla on ystäviä, jotka kasvavat yhdessä heidän kanssaan. Omenoiden lisäksi tilalla on siis myös vadelmapensaita, erilaisia yrttejä, kuten tilliä ja valkosipulia, ja jopa viinirypäleitä kasvamassa puun runkoa pitkin. Tilan omenanpoimijat lepäävät iltapäivällä, joten lasten on oltava mahdollisimman hiljaa poimiessaan hedelmiä tai yrttejä, jotta he eivät häiritsisi poimijoiden unta. Kun lapset kävelevät ja poimivat hedelmiä ja yrttejä, leikin vetäjä sanoo, että he alkavat pelaamaan peliä. Hän

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kuiskaa, että lapset olivat niin hiljaa poimiessaan hedelmiä, että heitä oli melkein vaikea nähdä. He jatkavat kävelemistä ja venyttelevät omenoita kohti tai kumartuvat poimimaan yrtejä ja yht'äkkiä vetäjä pyytää lapsia sulkemaan silmänsä. Tässä kohdin leikin vetäjä valitsee yhden lapsen ja peittää hänet pöytäliinalla. Kun lapsia käsketään avaamaan silmänsä, heidän on arvattava, kuka lapsista on piilossa pöytäliinan alla. Tätä peliä voi pelata vielä muutaman kierroksen valitsemalla eri lapsia.

Oppimistulokset: Leikki tukee ympäristön ja ympärillä olevien havainnointia ja tietoisuutta. Lapset oppivat ymmärtämään ihmisiä, jotka tarvitsevat lepoa. Lapset tekevät ryhmätyötä tunnistaakseen kadonneita ja harjoittelevat muistitaitojaan. Lapset oppivat omenatarhojen monipuolisuudesta monokulttuurin sijaan.

Variaatiot: Lapsen peittämisen pöytäliinalla voi delegoida toisen lapsen tehtäväksi. Jos pöytäliina ei ole tarpeeksi suuri piilottamaan lasta, voit pyytää kaikkia lapsia kyykistymään, kun he sulkevat silmänsä. Leikin vetäjä tai lapset voivat kysyä, mitä heidän ystävänsä on poiminut kuvitteelliseen koriinsa, kun he nostavat pöytäliinan lapselta.

Lähde: Inspiraatio omenatarhasta on selitetty täällä:

<https://www.tenthacrefarm.com/how-to-build-a-fruit-tree-guild/>

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Burcu Uğur, Turkki and Gaye Amus, Suomi.

4.13 Toiminta: Valtameren puhdistus

Kesto: 15-20 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 3-6 vuotta

Tarvittavat materiaalit: materiaaleja ei tarvita

Ideaali leikkipaikka: Ulkona, leikkipuistossa, luokahuoneessa. Mieluiten rannalla.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Riskienhallinta/huomioitavaa: Haluat ehkä asettaa tilarajat toiminnalle, jos alue on laaja, mutta varmista, että liikkumiseen ja juoksemiseen on riittävästi tilaa. Sisätiloissa varmista, että lattialla tai ympäristössä ei ole mitään, jonka takia lapsi voisi kaatua tai osua terävään kulmaan. Jos olet ulkona luonnossa, tarkista maasta kannot tai isot juuret, joihin lapset voivat kompastua juostessaan pelin aikana.

Ohjeet: Haluat ehkä kertoa tarinan merestä ennen pelin aloittamista. Leikin vetäjä toimii valtameren siivousaluksena, ja lapset ovat meressä olevia roskia. Vetäjä aloittaa kertomalla, että he pelaavat peliä, jonka idean hän on saanut teiniltä, joka löysi tavan puhdistaa valtameren roskista. Vetäjä kertoo lapsille, että hän on merenpuhdistusalus ja lapset ovat roskia ja että puhdistusalus yrittää saada heidät kiinni. Kiinniotetut roskat liittyvät aluksen takana olevaan roskaketjuun. Peli jatkuu ja roskaketju yrittää saada lisää roskaa hajoamatta. Peli jatkuu, kunnes kaikki roskat on otettu kiinni.

Oppimistulokset: Lapset oppivat tuolloin vielä teini-ikäisen kehittämästä valtameren puhdistusprojektista <https://theoceancleanup.com/oceans/>. He oppivat, että roskien heittäminen valtamereseen ei ole oikein.

Variaatiot: Leikin vetäjä voi jakaa yli 5-vuotiaat lapset eri jätėjakeisiin, kuten lasi, muovi, paperi jne., ja puhdistusaluksen on ensin kerättävä kaikki roskat yhdestä jätėjakeesta ennen siirtymistä seuraavaan. 6+-vuotiaiden lasten kanssa voidaan keskustella, millaisia roskia merestä löytyy, miten roskat ovat päätyneet sinne, miten se vaikuttaa meren elämään ja mitä voimme omalta osaltamme tehdä asialle.

Lähde: Inspiraatiota alkuperäisestä polynimurina pelatusta pelistä.

Leikin kehittäjä ja kotimaa: Hatice Ardağ, Turkki.

4.14 Toiminta: Muuttolinnut

Kesto: 15 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 4+, 5-20 lasta

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tarvittavat materiaalit: sinistä kangasta tai köyttä

Ideaali leikkipaikka: paikka, jossa on riittävästi tilaa liikkua ja juosta

Riskienhallinta/huomioitavaa: Muistuta lapsia jättämään tilaa muille linnuille lentää siipiään heiluttaessaan (jotta leikkijät eivät vahingossa törmää toisiinsa).

Ohjeet: Leikin vetäjä asettaa erikokoisia sinisiä kankaita/köysiä eri paikkoihin leikkialueella. Hän kertoo osallistujille, että nämä kankaat edustavat kosteikkoja. Lasten kanssa voidaan keskustella, mitä kosteikot ovat. Vetäjä voi kysyä, minkälaiset olennot elävät märissä ekosysteemeissä, kuten meressä, järvessä, joessa, ja sitten esittää niitä lasten kanssa. Sitten leikin vetäjä valitsee muuttolinnun, ja ryhmä kuvaa tätä lintua matkimalla sen ääntä. Kun vetäjä taputtaa käsiään, kaikki linnut lentävät ympäri aluetta koskematta kankaisiin, jäljitellen lintujen muuttoa kosteikkoalueelta toiselle. Kun vetäjä taputtaa uudestaan käsiään, kaikki linnut yrittävät seisoa kankaalle. Joka kierroksella vetäjä poistaa palan kangasta. Lopulta vain yksi kangaspala on jäljellä ja vetäjä sanoo, että kaikkien lintujen on pysyttävä yhdellä alueella. Tässä vaiheessa käsitellään muuttolintujen vaikeuksia kosteikkojen vähenemisen takia.

Oppimistulokset: Tutustutaan muuttolintuihin ja niiden elämäntapaan. Opitaan kosteikoista. Ilmastonmuutoksen aiheuttamien vaikutusten kokeminen muuttolintuihin.

Leikin kehittäjät ja kotimaa: Ahmet Öncel ja Hüseyin Çağlar İnce, Turkki.

4.15 Toiminta: Kalahuuhkajan tarina

Kesto: 40 minuuttia

Ikä/ryhmäkoko: 5+; 5-10 lasta

Tarvittavat materiaalit: pöllönukke, kuva tai video ruskeasta kalapöllöstä, savea, sinistä, ruskeaa ja vihreää paperia tai kangasta, luonnonmateriaaleja.

Ideaali leikkipaikka: Riittävän kokoinen tila kaikkien tarvikkeiden esittelyyn (lattia tai pöytä) ja tilaa liikkumiseen ja istumiseen.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Riskinhallinta/huomioitavaa: Tähän tarinaan suositellaan enintään 10 lapsen ryhmäkoko, jotta toiminta pöydän/lattialla ympärillä on rauhallisempaa ja jokaisella lapsella on riittävästi tilaa työskennellä yhdessä toisten kanssa. Jos ryhmäkoko on yli 10, lasten on vaikea tehdä taidetyöskentelyä tungoksen takia. Tällaisessa tapauksessa kannattaa harkita ryhmän jakamista kahteen erilliseen pöytään/eri alueille sekä varata riittävästi materiaalia jokaiselle ryhmälle kahden erillisen elinympäristön luomiseksi. On hyvä huomioida, että jotkut lapset eivät ehkä pidä, että nukke koskee heidän päätään.

Ohjeet: Leikin vetäjä kirjoittaa tai kertoo (lukutaitoisille) 'Ketupa zeylonensis' latinalaisen nimen taululle/paperille. Ja kysyy lapsilta näiden sanojen tarkoitusta. Lapset yrittävät arvata, mikä se on: "Onko se planeetta? Onko se eräänlainen robotti? Vai onko se sieni?" Kun lapset ovat tehneet arvauksia, vetäjä sanoo "Ehkä voin näyttää teille, mikä se on". Sitten opettaja aloittaa draamatekniikan nimeltä "Johtaja roolissa". Vetäjä matkii / soittaa kalahuuhkajan ääntä. Sitten hän ottaa pöllönuken ja lennättää sitä ympäri luokkahuonetta/tilaa pysähdellen eri paikkoihin, kuten lasten päiden päälle, tuoleihin tai puihin riippuen siitä, missä tilassa leikitään. Vetäjä pyytää nyt lapsia olemaan vuorostaan pöllö ja lentämään ympäri leikkitilaa ja matkimaan pöllön ääntä. Kun pöllö on saanut kaikkien lasten huomion, se alkaa puhua. Se kysyy lapsilta, onko heillä tuoretta kalaa. Pöllö esittelee itsensä "*Olen kalahuuhkaja*" ja sanoo, että sen suosikkiruoka on kala. Sitten pöllö kertoo lapsille, että sillä on vaikeuksia löytää kaloja, koska sen joki on kuivunut. Lisäksi viime vuonna sen kotimetsässä syttyi iso maastopalo ja sen on pakko vaihtaa elinympäristöään. Leikin vetäjä viel pöllön ulos luokasta, jolloin se lentää pois. (Tässä kohdin vetäjä voi piilottaa pöllön jonnekin esimerkiksi ulkona puun taakse) Vetäjä palaa takaisin ja puhuu lapsille pöllön ongelmasta ja sen muuton syistä. Sitten vetäjä ottaa uuden roolin ja hänestä tulee henkilö, joka tuo sanomalehden ja lukee siitä lapsille, että pöllö on punaisella listalla ja se tarvitsee elinympäristön elääkseen. Sanomalehdessä lapset näkevät myös pöllön kuvan.

Uutisia sanomalehdessä: Kalahuuhkaja on Strigidae-heimon kalapöllölaji. Se on kotoisin Turkista sekä Etelä- ja Kaakkois-Aasiasta. Laajan levinneisyytensä vuoksi se on listattu IUCN:n punaiselle listalle.

Lähde: <https://www.iucnredlist.org/species/22689012/90010491>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kalahuuhkaja asuu metsissä ja metsäisillä kosteikoilla. Se on mahdollisesti uhanalainen laji jokien kuivumisen ja metsäpalojen vuoksi. Ilmastonmuutos vaikuttaa myös kalahuuhkajaan.

Kuva: Atefeh Moosavian

Leikin vetäjä antaa lapsille savea, kangasta, keppejä (ulkona lapset voivat kerätä materiaalia luonnosta) ja kysyy, voisivatko he perustaa kalahuuhkajalle uuden elinpaikan. Lapset ja vetäjä tekevät pöllölle yhdessä tiiminä metsän ja joen. Kun elinympäristö on valmis, vetäjä on jälleen roolissaan ja ottaa pöllönukan. Pöllönukke vierailee uudessa elinympäristössä ja kiittää lapsia avusta.

Leikin ensimmäinen osa kestää noin 20 minuuttia tai enemmän, mikä on ihanteellinen keskittymiskyvyn kannalta tämän ikäiselle. Yli 6-vuotiaille lapsille vetäjä voi jatkossakin tarjota lapsille pöllö- ja kalapeliä. Pöllö on hyvin nälkäinen ja haluaa saada kalaa. Vetäjä selittää, että yksi ihminen on pöllön roolissa ja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

muut ovat kaloja joessa. Pöllö lentää ja yrittää saada kaloja kiinni. Vetäjä rajoittaa alueen sinisellä kankaalla/köydellä, joka symboloi jokea. Lapset (kalat) voivat juosta vain tällä sinisellä alueella. Tämän sinisen alueen ulkopuolella olevat katsotaan kiinni jääneiksi. Kun pöllö saa kiinni yhden kalan, kalasta tulee osaksi isompaa pöllöä. Pöllön roolissa olevien lasten täytyy pitää kiinni toistensa kädestä, muodostaen ketjun ja juosta pyytämään muita kaloja. Näin jatketaan, kunnes enää kolme kalaa (lapsia) on jäänyt pyytämättä. Tässä vaiheessa leikin vetäjä voi sanoa, että pöllö on täynnä ja on päättänyt jättää kalaa jokeen. Lopussa, kun kaikki kalat ovat kiinni, leikkitilassa lentää iloinen iso pöllö. Ja joitain kaloja on vielä uimassa joessa.

Arviointi: Leikin vetäjä kysyy lapsilta heidän tunteitaan kalahuuhkajasta. Jatkokysymyksenä voidaan kysyä esimerkiksi "*Mitä voimme tehdä kalahuuhkajan hyväksi ja mikä on meidän roolimme eläinten auttamisessa luonnossa*". 6+ ikäisille lapsille opettaja voi linkittää aiheen myös ilmastonmuutokseen ja rooliimme siinä. Leikin päätteeksi vetäjä voi kutsua lapset tekemään pöllöt savesta ja sijoittaa ne perustetulle asuinalueelle.

Oppimistulokset: Leikki lisää lasten tietoisuutta lajien sukupuuttoon liittyvistä syistä. He saavat tietoa kalahuuhkajan elämäntavoista ja sen elinympäristöstä. He tunnistavat toimenpiteitä, joiden avulla voimme sopeutua ilmastonmuutokseen ja vähentääksemme sen vaikutuksia.

Variaatiot: Leikin voi soveltaa mihin tahansa uhanalaisiin eläimiin, joihin ilmastonmuutos vaikuttaa.

Leikin kehittäjä: Ahmet Öncel, Turkki ja Gaye Amus, Suomi

JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä työkalupaketissa ehdotettuja aktiviteetteja ja pelejä täydentää ohjelma-asiakirja, jonka avulla tuetaan opettajia ja heidän koulu yhteisöjään

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

mottona *elämän matkalla*. He ovat nyt osa kansainvälistä verkostoa, joka kokoaa resursseja koulutusyhteistyöhön, joka vastaa myönteisesti XXI. vuosisadan haasteisiin.

KUMPPANIORGANISAATIOT

LEARNING IN NATURE

Learning In Nature Oy on koulutusyrittäjä Helsingissä, joka tarjoaa kasvattajille koulutusta ulkona oppimisen tueksi sekä kestäväan kehitykseen liittyvää konsultointia ja ammatillista tukea yrityksille, organisaatioille ja julkishallinnolle. Nämä kestäväan kehitystä edistävät palvelut tapahtuvat pääsääntöisesti inspiroivassa luontoympäristössä. Organisaatio tarjoaa kursseja ja koulutusta luokanopettajille, varhaiskasvattajille ja vanhemmille pyrkien lisäämään tietoisuutta kestävämmän ja tietoisemmän arjen ja elämäntavan puolesta. päiväkodeissa ja kouluissa. Nämä kurssit käsittelevät pääosin ulkona oppimista, metsä- ja luontopäiväkotien toimintaa, ulkoluokkaja ja ilmastokasvatusta.

www.learninginnature.com

info@learninginnature.com

OBA NATURE & EDUCATION

OBA on riippumaton koulutusorganisaatio Antalyassa, Turkissa, sijaiten idyllisesti appelsiini- ja granaattiomenatarhojen keskellä. Hyödynnämme koulutuksessa luontopohjaista oppimista ja taidetta tehokkaina työkaluina opettajille, aikuisille ja nuorille. OBA on mukana Erasmus Plus -hankkeessa, jonka puitteissa edistetään pienten lasten ilmastonmuutoskasvatusta ja luonto-opetusta päiväkodeissa.

<https://www.oba-der.org/>

obadernegi@gmail.com

PÄIVÄKOTI UNCUALI

Päiväkoti Uncali sijaitsee Välimeren alueella Antalyassa, Turkissa. Se on julkinen päiväkotikoti, jossa toteutetaan esiopetusta hyödyntäen taidemenetelmiä ja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

luovuutta. Päiväkodilla on Eco School -sertifikaatti ja opettajat saavat inspiraationsa luonnossa oppimisesta ja ulkona tapahtuvista aktiviteeteista. Päiväkodissa opetussisältöä laajennetaan ja kehitetään taiteen, musiikin, tanssin ja teatterin keinoin. Se vastaa lapsen ja perheen tarpeisiin. Kasvatusprosessissa hyödynnetään innovatiivisia opetusmenetelmiä. Päiväkoti pyrkii toiminnan jatkuvaan parantamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

<https://uncualianaokulu.meb.k12.tr/>

N.E.W. LOOPS

N.E.W. Loops (Nutrients, Energy and Water Loops) on portugalilainen voittoa tavoittelematon kansalaisjärjestö, jonka päätavoitteena on tarjota tietoa ja työkaluja kaiken ikäisille ihmisille kestävämmän elämäntavan edistämiseksi ja oman ekologisen jalanjäljen pienentämiseksi. Tällä tavoin organisaatio pyrkii innostamaan ja antamaan ihmisille mahdollisuuden tehdä oman osansa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi järjestö osallistuu aktiivisesti koulutustoimintaan, esimerkiksi permakulttuuri-koulutuksen kautta sekä erilaisten ympäristöteknologioiden kehittämisessä ja soveltamisessa ulkoympäristössä oppimiseen ja ilmaisessa leikkitoiminnassa luontoyhteyden lisäämiseksi sekä koordinoimalla ja osallistumalla useisiin ERASMUS+-projekteihin.

info@newloops.org

www.newloops.org

PÄIVÄKOTI IVANIĆ GRAD

Päiväkoti Ivanić Grad on julkinen päiväkoti Kroatianssa. Se on maan ensimmäinen ekokoulu päiväkoti. Kouluvuoden kuluessa planeetalle merkitään tärkeitä päivämääriä kiinnostuksesta ja iästä riippuen, Olympiapäivänä liikutaan, pyöräillään ja vaelletaan liikuntaviikolla, tutkitaan alueen suojeltuja elämiä, kuten haikaroita, lepakoita ja majavia. Hedelmille ja vihanneksille on merkitty erityisiä kiitospäiviä ja paljon muuta toimintaa. Päiväkodissa säästetään vettä,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

lajitellaan paperit ja muovit, kerätään talteen muovikorkit ja vanhat paristot, istutetaan vihanneksia, valmistetaan hunajaa voikukista ja siirappia männyn neuloista, kuivatetaan yrttejä teetä varten ja paljon muuta. Päiväkoti oli mukana kaupungin laajuisessa *Living Streets* -projektissa ja osallistuivat työpajoihin hyönteishotellin ja yrttipuutarhan tekemiseen ja vastaanottivat puutarhanhoitopakkauksia ja kurpitsansiemeniä, jotka istutettiin päiväkodin pihalle ja niiden kasvua seurattiin kiinnostuneena.

<https://www.djecjivrtic-ivanic.hr>

info@djecjivrtic-ivanic.hr

ERASMUS PLUS OHJELMA

Tämän hankkeen on rahoittanut Erasmus Plus -ohjelma. Erasmus+ on Euroopan unionin toteuttama ohjelma vuosina 2021-2027. Sen tavoitteena on tukea koulutusta, koulutusta, nuorisoa ja urheilua. Ohjelman toimet on ryhmitelty kolmeen päätoimintaan ja kahteen erityistoimintaan. Kasvattajat voivat toteuttaa projekteja esimerkiksi ympäristöstä, sosiaalisesta osallisuudesta, yrittäjyydestä, digitalisaatiosta, monimuotoisuudesta. Ilmastokriisin noustua yhä tärkeämmäksi aiheeksi viime vuosina, ympäristö- ja ilmastonmuutosaiheisten hankkeiden tukea on lisätty. Tarkemmat tiedot ohjelmasta löytyvät oheisesta linkistä:

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>

Erasmus+

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

LÄHTEET

- Cornell, J. (2015). Sharing Nature®: Nature Awareness Activities for All Ages. Crystal Clarity.
- Roni,C (2021). Varhaiskasvatuksen ilmasto-opas. Retrieved from on 12.08.2022: www.vakanilmasto-opas.fi
- Teachers Climate Guide (2018) Retrieved from on 12.08.2022: <https://teachers-climate-guide.fi>
- Sobel D. (1996). Beyond ecophobia: reclaiming the heart in nature education. Great Barrington, MA: The Orion Society and the Myrin Institute
- (EU,2022). Retrieved from on 10.08.2022: (https://ec.europa.eu/clima/eu-action/adaptation-climate-change/eu-adaptation-strategy_en)
- (UN,2022). Retrieved from on 12.10.2022: <https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement>
- (LNT, 2022). Retrieved from on 12.08.2022: <https://lnt.org/our-work/youth-education/>